

United Nations

IZJAVA ZA MEDIJE

Nova normalnost: UN predočava put za oporavak privrede i očuvanje radnih mjesta nakon COVID-19

Nema povratka na „staro stanje normale“; vlade moraju da rade na izgradnji nove ekonomije i otvaranju radnih mjesta

NEW YORK, 28.4. 2020. Urgentna zdravstvena kriza koju je izazvao Covid-19 je dovela do historijske recesije sa rekordnim brojem ugroženih i nezaposlenih, što je izazvalo nezabilježenu ljudsku krizu koja najviše pogađa najsiromašnije, a posebno žene i djecu. U novom okviru koji je sinoć predstavljen kao mapa puta za podršku državama u socijalnom i ekonomskom oporavku, Ujedinjene nacije pozivaju na veliko proširenje međunarodne podrške i preuzimanje obaveze da se ljudima u svim dijelovima svijeta obezbijedi pristup osnovnim uslugama i socijalnoj zaštiti. „Okvir Ujedinjenih nacija za neposredni socioekonomski odgovor na Covid-19: zajednička odgovornost, globalna solidarnost i urgentne mjere za ugrožene“ poziva na očuvanje radnih mjesta, preduzeća i izvora egzistencije da bi društva i ekonomije što prije i što sigurnije krenuli putem oporavka, održivosti, rodne ravnopravnosti i smanjenja emisije ugljen-dioksida i gradili „novu normalnost“, bolju od stare.

„Ovo nije samo zdravstvena, već i ljudska, radna, humanitarna i razvojna kriza. I ne pogađa samo najugroženije. Ova pandemija pokazuje da smo svi u riziku, jer smo snažni onoliko koliko nam je snažan najslabiji zdravstveni sistem. Njen obim, do sada nezabilježenih razmjera, traži da i odgovor bude jači nego ikada,“ izjavio je generalni sekretar Ujedinjenih nacija António Guterres, koji je u martu/ožujku predstavio svoj izvještaj o socioekonomskim efektima Covid-19 pandemije: „Zajednička odgovornost, globalna solidarnost“.

„Sve što radimo za vrijeme i nakon ove krize mora da bude usmjereno prema izgradnji ravnopravnijih, inkluzivnijih i održivijih ekonomija i društava otpornijih na pandemije, klimatske promjene i brojne druge globalne izazove koji su pred nama“, dodao je. Novim Okvirom je utvrđeno kako će tijela u sastavu Ujedinjenih nacija ostvarivati tu viziju na terenu.

Odluke koje se budu donosile u narednih nekoliko mjeseci će biti od presudnog značaja za napredak u ostvarivanju [Ciljeva održivog razvoja \(SDGs\)](#), naglašeno je u ovom Okviru UN-a za socijalni i ekonomski oporavak.

Podsjećajući da je za vrijeme epidemije ebole 2014. godine više ljudi umrlo zbog prekida u pružanju socijalnih usluga i ekonomskog pada nego od samog virusa, Okvir je usmjeren na potrebe i prava onih koje pandemija najviše pogađa – najugroženijih država, grupa i onih koji su u riziku da budu zanemareni.

Na osnovu lekcija naučenih iz svjetske ekonomske i finansijske krize 2008-2009. godine, Okvir pokazuje na to da su države koje imaju jake sisteme socijalne zaštite i osnovnih usluga pretrpjele najmanju štetu i najbrže se oporavile. Da bi se spriječilo da milijarde ljudi zapadnu u siromaštvo, vlade širom svijeta treba što prije da prilagode, prošire i povećaju krajnje mjere zaštite, kao što su novčani transferi, pomoć za hranu, programi socijalnog osiguranja i dječijih dodataka, kako bi pružile podršku porodicama.

Da bi uticaj Covid-19 pandemije bio što manji, UN poziva na izvanrednu podršku kako bi se prevazišli predstojeći izazovi, uključujući neophodno reagovanje sistema socijalne zaštite u skladu sa različitim efektima pandemije na ugrožene grupe, djecu, žene, muškarce, kao i one koji rade u neformalnom sektoru. To je posebno hitno s obzirom da 4 milijarde ljudi, odnosno više od pola svjetskog stanovništva – uključujući dvije trećine djece – nema nikakvu socijalnu zaštitu ili je postojeća zaštita neadekvatna.

- Kraj -

NAPOMENE ZA UREDNIKE – KLJUČNI ELEMENTI IZVJEŠTAJA

UN će se fokusirati na pet ključnih tokova u svom odgovoru, stavljajući zajednice u centar oporavka: 1. očuvanje postojećih zdravstvenih usluga i jačanje kapaciteta zdravstvenih sistema da reaguju na Covid-19; 2. pomoć ljudima kojima se nalaze u teškoj situaciji kroz socijalnu zaštitu i osnovne usluge; 3. očuvanje radnih mjesta, podrška malim i srednjim preduzećima, kao i radnicima/cama u neformalnom sektoru kroz programe ekonomskog oporavka; 4. usmjeravanje fiskalnih i finansijskih podsticaja koji će nužno biti povećani kako bi mjere makroekonomske politike koristile najugroženijima, i jačanje multilateralnih i regionalnih mjera; 5. unapređenje socijalne kohezije i ulaganje u razvoj društvene otpornosti i sistema za reagovanje na nivou lokalnih zajednica. Tih pet tokova povezuju mjere za osiguravanje ekološke održivosti da bi se države oporavile, izgradile još bolje nego prije i pripremile za buduće potrese, uključujući pandemije.

Timovi Ujedinjenih nacija koji rade u 162 države i teritorije će u idućih 12 do 18 mjeseci realizovati ovaj plan oporavka, pod vodstvom rezidentnih koordinatora/ki UN-a i uz podršku globalne i regionalne mreže eksperata/kinja. Program Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) će pružati podršku rezidentnim koordinatorima/kama kao nosilac tehničkih aktivnosti socioekonomskog oporavka, zajedno sa timovima UN-a koji će „svi kao jedan“ raditi na svim aspektima ovog plana. Značajan dio postojećeg portfolija programa održivog razvoja, vrijednih 17,8 milijardi američkih dolara, čiji su nosioci sva tijela u sastavu UN-a, će biti prilagođen potrebama reagovanja na Covid-

19; međutim, s obzirom na obim i domet socioekonomskih efekata ove pandemije, bit će potrebna i dodatna sredstva. Kao podršku, generalni sekretar je osnovao Fond Ujedinjenih nacija za odgovor na pandemiju Covid-19 i oporavak od nje, međuagencijski financijski mehanizam UN-a za podršku državama sa niskim i srednjim dohotkom da prevaziđu zdravstvenu i razvojnu krizu izazvanu pandemijom Covid-19, i pomognu ljudima koji su najugroženiji ekonomskim teškoćama i socijalnim poremećajima. Financijske potrebe ovog Fonda u prvih devet mjeseci su procijenjene na milijardu dolara, a ponovna procjena će biti naknadno izvršena. Generalni sekretar je pozvao i na multilateralni dogovor kako bi se izdvojila sredstva u iznosu od najmanje 10 posto svjetskog bruto domaćeg proizvoda (BDP) da bi odgovor na krizu kakvu svijet nikada prije nije vidio bio najdjelotvorniji mogući.

Nema povratka na „staro stanje normale“, navodi se u programskom dokumentu. Pandemija predstavlja udarac za privrede u razvoju i usponu koje se već suočavaju sa dugovima i ograničenim fiskalnim prostorom, a nekim državama u razvoju je neophodno hitno ublažiti teret duga. Efekti pandemije će biti posebno pogubni za najugroženije države – one koje su pogođene humanitarnim krizama ili konfliktima. UN poziva i na široku fiskalnu i financijsku preraspodjelu u narednim sedmicama i mjesecima, između ostalog i na preusmjerenje subvencija za fosilna goriva na programe kojima se odgovara na krizu. UN ističe da status quo i održavanje dosadašnjeg stanja predstavljaju strateške odluke koje se mogu izbjeći. Za održivi razvoj od kojeg će korist imati veći broj ljudi, nužno je donijeti odluku da oporavak od Covid-19 bude brz, pravičan, zelen i inkluzivan.

O programskom dokumentu

Jučer objavljenim „Okvirom Ujedinjenih nacija za neposredni socioekonomski odgovor na Covid-19: zajednička odgovornost, globalna solidarnost i urgentne mjere za ugrožene“ detaljnije se razrađuje praksa [izvještaja generalnog sekretara UN-a „Zajednička odgovornost, globalna solidarnost“](#) o istoj temi. To je jedna od tri ključne komponente napora UN-a da se spašavaju životi, zaštite ljudi i izgrade bolji sistemi nego prije krize; druge dvije komponente su zdravstveni odgovor, koji predvodi Svjetska zdravstvena organizacija (SZO/WHO), i humanitarni odgovor, izložen u UN-ovom Globalnom planu humanitarnog odgovora na Covid-19. Ovi sveobuhvatni stubovi se oslanjaju na tri financijska mehanizma: [Fond solidarnosti za odgovor na COVID-19](#), kojim upravljaju UN Fondacija i Švicarska filantropska fondacija i koji je namjenjen neposrednim zdravstvenim potrebama; [„Globalni plan humanitarnog odgovora“](#), namjenjen humanitarnim potrebama; i [Fond Ujedinjenih nacija za reagovanje na pandemiju COVID-19 i oporavak od nje](#), namjenjen socioekonomskom oporavku.

O razvojnom sistemu UN-a

Razvojni sistem Ujedinjenih nacija je najveći međunarodni akter u svijetu u oblasti socijalne zaštite i osnovnih usluga. Sistem UN-a je prisutan u 162 države i teritorije. Domet njegovog rada obuhvata desetine miliona ljudi koji koriste osnovne usluge, socijalne transfere i druge oblike socijalne zaštite. Razvojni sistem UN-a ima opsežno iskustvo u pružanju podrške vladama u razvoju sistema socijalne zaštite, uključujući uspostavljanje osnovnog nivoa socijalne zaštite i

pružanje kvalitetnih socijalnih usluga, kao i u održavanju tih usluga u različitim humanitarnim i razvojnim uslovima. unsdg.un.org.